

Unele aspecte de traducere a verbelor frazeologice din textele de specialitate

Autor: L. Prozor-Barbalat

În prezentul articol se face o analiză a îmbinărilor frazeologice, ce prezintă anumite dificultăți de traducere din limba engleză în limba română și viceversa și se propun unele etape ce trebuie urmate în rezolvarea problemei de traducere a acestora.

Numeroase substantive, adjective și mai ales verbe se utilizează corect numai însoțite de prepozițiile care le întregesc sensul. Combinația dintre verb și prepoziție se numește verb frazal (verb frazeologic), acesta fiind des utilizat atât în exprimarea orală, cât și cea scrisă. Dificultatea acestor construcții constă în faptul că sensul verbului este modificat de particulă.

Sistemele frazeologice ale limbilor română și engleză sunt foarte diferite și de aceea este foarte important de realizat o analiză contrastivă a acestora, fapt care ar contribui la o ameliorare a procesului de traducere. Particula poate fi o prepoziție. În acest caz verbul este tranzitiv, iar prepoziția introduce complementul verbului [1; p.55].

Limba engleză : The type of the house he built *depended upon* the climate, upon his enemies and upon the building materials at hand.

Limba română : Tipul de casă pe care a construit-o *a depins de* climă, de dușmani și de materialele de construcție pe care le avea la îndemână.

Limba engleză: He was asked *to fill in* the application form.

Limba română : El a fost rugat *să completeze* chestionarul.

După cum putem observa în primul caz prepoziția este prezentă în ambele limbi, iar în al doilea exemplu prepoziția din limba română dispăre.

Pentru a rezolva problema traducerii frazeologismelor, se pare că sunt necesare anumite etape:

1. traducătorul trebuie să aibă cunoștințe în domeniul îmbinărilor frazeologice;
2. să le identifice în text, să le stabilească valoarea semantică și stilistică și să recunoască dificultățile întâlnite la această etapă;
3. traducerea propriu-zisă necesită transmiterea nu numai a sensului, dar și a funcției expresiv-stilistice ale frazeologismului.

În sprijinul ultimului enunț ne vom referi în continuare la verbul *to look* care se traduce ca *a privi*. Combinat însă cu diferite prepoziții, sensul verbului se modifică.

Limba engleză: Mary is looking for a new flat.

Limba română: Mary își caută un apartament nou.

Îmbinarea *to look for* se traduce în limba română prin *a căuta*, neutralizându-se prepoziția.

Limba engleză: Jane looks after the children while her husband is earning money.

Limba română: Jane are grijă de copiii în timp ce soțul ei câștigă bani.

Îmbinarea frazeologică *to look after* are echivalentul în limba română *a avea grijă de(cineva)*, este tranzitiv și se utilizează cu prepoziție.

Limba engleză: She looks like her mother but in terms of character she is like her father.

Limba română: Ea îi seamănă mamei la înfățișare, dar la caracter tatei.

Sistemul frazeologic *to look like* se traduce în limba română *a semăna (cu cineva)* și datorită faptului că verbul este intransitiv acesta se folosește fără prepoziție.

Limba engleză: They have always looked up to their grandparents.

Limba română: Ei întotdeauna și-au tratat cu respect bunicii.

Limba engleză: The workers looked round for the engineer.

Limba română: Muncitorii l-au căutat cu privirea pe inginer.

Limba engleză: People look to the firemen in a fire.

Limba română: Într-un incendiu oamenii contează pe pompieri.

Limba engleză: He looked in The Simsons after the work.

Limba română: El a intrat pe la familia Simsons după serviciu.

Limba engleză: They are looking forward to see your suggestions.

Limba română: Ei așteaptă cu nerăbdare să vadă sugestiile dumneavoastră.

Și în aceste îmbinări verbele frazeologice din ambele limbi se utilizează cu prepoziție, deoarece toate sunt tranzitive.

Limba engleză: The designer looked through all the changes in the plan.

Limba română: Designerul a examinat toate schimbările din plan.

Limba engleză: Rose looked into the knowledges all the 4 years.

Limba română: Rose și-a aprofundat cunoștințele pe parcursul celor 4 ani.

Limba engleză: The valuer has looked over all the figures.

Limba română: Evaluatorul și-a trecut în revistă toate cifrele.

Analizând toate aceste îmbinări frazeologice, cu siguranță putem spune că e nevoie de cunoștințe și multă atenție la traducerea lor dintr-o limbă în alta. Traducerea îmbinărilor frazeologice implică mai multe aspecte decât simpla substituție a elementelor gramaticale și lexicale dintr-o limbă în alta mai ales atunci când unele verbe frazeologice se utilizează încă cu câte o prepoziție.

Limba engleză: John is plastering too fast. Mike can't *keep up with* him.

Limba română: John tencuiește prea repede. Mike nu *poate ține pasul cu el*.

Limba engleză: He *keeps away from* dangerous buildings.

Limba română: El *se ferește de* clădirile avariate.

Limba engleză: The government *has cut down on* new equipment.

Limba română: Guvernul *și-a redus cheltuielile pentru* utilajele noi.

După cum observăm cele trei exemple din limba engleză se utilizează cu câte două prepoziții, în timp ce în limba română doar cu una.

Nu trebuie să uităm:

- Atunci când complementul direct este un substantiv, prepoziția poate fi plasată înainte sau după substantiv [3 ; p.164].

Limba engleză: *Turn the computer off! Turn off the computer!*

Limba română: Deconectează calculatorul!

- Dacă există un pronume, acesta trebuie să se plaseze înaintea particulei.

Limba engleză: *Turn them off.*

Limba română: Deconectează-le.

- Când verbul cu particulă este urmat de un alt verb, acela este utilizat la gerunziu [2 ; p.119].

Limba engleză: She *gave up* schetching.

Limba română: Ea *s-a lăsat de* schițat.

Parcurgând bibliografia de specialitate și, totodată, analizând comparativ texte din limba română și din limba engleză, am ajuns la concluzia că procesul de traducere a îmbinărilor frazeologice din limba sursă în limba țintă se poate rezuma la următorii pași:

1. traducătorul trebuie să identifice mai întâi îmbinarea frazeologică din limba sursă;
2. traducătorul trebuie să analizeze sensul acestei îmbinării de cuvinte din limba sursă;
3. specialistul trebuie să traducă propriu-zis îmbinarea;
4. procesul de traducere este finalizat prin substituirea textului din limba sursă cu un text din limba țintă, care, la modul ideal, păstrează aceleași valori semantice, stilistice și funcționale, integrându-se în sistemul de referințe culturale ale receptorilor din limba țintă.

Deci, după cum am observat, traducerea verbelor frazeologice dintr-o limbă în alta necesită nu doar atenție, dar și cunoștințe aprofundate în domeniu, deoarece aceste sisteme diferă de la o limbă la alta.

Bibliografie :

1. Gandilhon N., Sanderson P., *Limba engleză, exprimarea în scris*, București, 2010, pp. 55-57.
2. Ciucă L., *Limba engleză în texte practice*, Larousse, București, 2011, pp.118-119.
3. Galațianu G., *Gramatica limbii engleze*, București, 1988, pp.160-167.
4. Iastremschi V., Mucuța E., *English grammar. Theory and exercises*, Chișinău, 2002.
5. Murphy R., *English Grammar In Use*, New York, Cambridge University Press, 1988, pp. 244-263.
6. Ganshina M. A., Vasilevscaia N. M., *English Grammar*, Higher school publishing house, 1964.